

Welkomstcomité van walrussen

De Nederlandse expeditie naar Spitsbergen kwam gisteren bij Kapp Lee op het eiland Edgeøya, de plek waar het allemaal om draait.

MAAIKE BORST

Walrussen verwelkomen de poolexpeditie op Edgeøya, de plek waar vier Nederlandse studenten eind jaren zestig overwinterden, en vooral één van hen jarenlang onderzoek bleef doen. Wetenschappers onderzoeken wat er sindsdien is veranderd. De walrussen schurken lekker tegen elkaar aan op het strand. Soms brommen ze wat, mopperend dat de buurman opzij moet. Uit de bruine hoop vet steken slag-tanden omhoog, en soms een vin die even aan een neus krabt.

„Kijk”, zegt Piet Oosterveld. „Een voorraad aardappelszakken.” Oosterveld, 76 jaar oud, loopt met zijn wandelstok in de hand over het strand van Edgeøya, eiland aan de oostkant van Spitsbergen. Zijn kenmerkende pijp nog in de zak. Lang zal het niet duren voordat hij hem aansteekt.

Hij loopt naar de plek waar hij in de jaren zestig, zeventig en tachtig onderzoek deed. De laatste jaren gaat het goed met de walrussen op Spitsbergen. „Dit doet me plezier”, zegt Oosterveld. „Een succes van de Noorse natuurbescherming.”

De grootste Nederlandse poolexpeditie ooit heeft Oosterveld vandaag teruggebracht naar zijn Edgeøya, en met hem gereisd zijn mee zijn vijftig wetenschappers die onderzoeken wat er op Spitsbergen is veranderd in de afgelopen vijftig jaar.

Met Oosterveld lopen Paul de Groot en Ko de Korte mee, mede-overwinteraars uit die tijd. Ze praten over hoe ze de ijsberen wegjaagden door met een stok op een kruiwagen te slaan. Hoe er ooit brand uitbrak in het station. Hoe ze een stuwmeer hadden gemaakt om smeltwater op te vangen.

De mannen keren terug op de

Walrussen schurken lekker tegen elkaar aan op het strand. FOTO MAAIKE BORST

mooiste dag denkbaar. Nauwelijks wind, een heerlijk zonnetje, pakijs in de baai en walrussen op het strand. Het is alsof ze zelf ook weer verbaasd zijn over hoe mooi Kapp Lee is. In de wetenschappelijke verslagen over de expeditie gaat het over ijsberen, vogels, rendieren, vegetatie, nauwelijks over schoonheid.

„Zo te zien is er niets veranderd”, zegt Oosterveld. Alleen de loods die ze met pijn en moeite hebben opgebouwd als onderzoeksstation is verdwenen. Gesloopt nadat Oosterveld het in 1988 had verkocht aan de Noeren, die daarmee een Nederlandse claim op het grondgebied wilden voorkomen.

Belangstelling voor poolonderzoek in Nederland is er de laatste jaren steeds meer, en een van de doelen van deze expeditie van Maarten Loonen van het Arctisch Centrum in Groningen is dat die alleen maar toeneemt. En daarmee graag ook de financiële steun, want dit najaar valt het besluit over de begroting voor de komende vijf jaar.

Deze dag op Kapp Lee zijn overal wetenschappers aan het werk. On-

derzoekers van Imares op Texel bestuderen de bewegingen van de walrussen, archeologen zoeken naar sporen van de pelsjagers en walvisvaarders, zeeonderzoekers nemen monsters van het water, er worden keutels verzameld van ganzen en onderkaken van rendieren, een onderzoeker van het Arctisch Centrum bouwt een station op het strand om de concentratie kwik in de lucht het komende jaar te meten. Ook Oosterveld zelf kan het nog steeds niet laten. Hij knielt voor een Arctische paardenbloem, plukt hem en bewaart hem voor latere bestudering in het uitgetypte logboek van de overwintering dat Paul de Groot hem vlak daarvoor met tranen in de ogen heeft overhandigd.

Oosterveld blijft een wetenschapper. Maar over klimaatverandering, het onderwerp van de nieuwe generatie onderzoekers, maakt hij zich geen zorgen meer. „Ik ben een aanhanger van Heraclides, de oude Griek die zei dat alles veranderd, alles stroomt. Panta rei. Of dat goed is of minder goed, dat lijkt mij een zinloze vraag.”